

# Surmapäev

JW

October 26, 2012

Vana Kotkasilm otsustas surra sügisesel pööripäeval. Ühest küljest saavad kõik hädalisemad toimetused farmis selleks ajaks tehtud ja teisest küljest ... noh, lihtsalt. Loodus hakkab oma kulgemises otsi kokku tõmbama, miks siis mitte ka inimene.

Vana Kotkasilm võttis aegsasti ühendust kõigi asjassepuutujatega. Hõimutarga jaoks pani ta valge suitsusignaali tossama juba nädal aega varem, sest ta teadis, et tark on veel vanem kui tema ning muulaga kohalekõkutamine võtab omajagu aega. Kotkasilm teatas tähtsast sündmusest ka tütrele ja tütre perekonnale. Ta oleks väga tahtnud nendegi jaoks lõkke süüdata, aga otsustas lõpuks telefonikõne kasuks. Kes teab, kas suits teise osariiki ikka nii hästi ära paistab.

Kotkasilm mõtles, kas peaks kedagi veel midagi tegema, aga otsustas siis, et ühest suitsusignaalist piisab küll. Kes oskab seda lugeda, tuleb ise kohale, aga kes ei oska, seda pole nagunii mõtet kutsuda. Ega see suremine nüüd nii tähtis sündmus ka ei ole.

Tõsi, vanade märkide mõistjaid polnud ümbruskonda enam palju alles jäänud. Peale tema enda ja hõimutarga veel ainult mõni vana indiaanlane. Kotkasilm oli Tantsivale Tuulele kunagi esiisade tarkusi õpetanud ja tütar oli üht-teist kõrva taha ka pannud, aga siis ilmus üks kena väljanägemisega kahvanägu ning viis Tantsiva Tuule endaga kaasa. Seal, kus nad elasid, ei läinud iidseid teadmisi vaja. Linnas olid teistsugused haigused, mis tahtsid teistsugust ravi, ja teistsugused inimesed, kellele ei saanud enam jõge mööda teateid saata. Neile pidi helistama.

Vanal indiaanlasel polnud midagi uue aja inimeste vastu. Tal lasti rahulikult oma elu elada ja tütreaga läbi telefoni rääkimine oli umbes nagu pärast peyote-kaktuse närimist vaimudega vestelda. Külla Tantsiv Tuul isale oma perega eriti tihti ei jõudnud, aga siingi tundis vanamees, et temast elujõe sängi muutjat ei ole. Eks tulevad siis, kui on, mille pärast tulla.

- - - - -

Must Ford parkis muula kõrvale lasipuu ette. Autost astus välja pikka kasvu mees ja mõötis hindaval pilgul osmikut.

"Kuule, sellest siin ei saa ju eriti midagi. Hea küll, farmiga koos, siis veel ... Aga majaga pole muud teha, kui maha tõmmata."

"Kuidas sa võid!" tõstis tema järel masinast välja roniv naine häält. "Isa on veel elus, aga sina mõtled juba päranduse mahamüümisest!"

"Noh, ta pidi sul ju täna sussid püsti viskama," teatas mees irooniliselt, kuid jäi naise hävitava pilgu all vait.

Kolmandana puges õue seitsmeaastane poiss, kes isa eeskujul samuti pilgul ringi laskis käia.

"Siin ei ole ju mitte midagi," porises ta, "Ainult lage plats ja hobused. Kust siin jäätist ostetakse?"

Ema ohkas alistunud ja hakkas toa poole minema, kui vana Kotkasilm neile uksele vastu tuli.

"No näed," teatas pikk mees, "pole su isal häda midagi. Tahtis niisama tütart näha ja siis mõtles muinasjutu välja."

Vana Kotkasilm ei teinud kõnelejast hakatuseks väljagi, vaid kallistas hoopis Tantsivat Tuult. Kui kallistamisest ükskord küllalt sai, pöördus ta väimehe poole ning vastas: "Päikeseloojanguni on aega veel küll, Jack."

Siis aga märkas vanamees lapselast ja tema nägu pöördus naerule. "Näe, noore Kotkasilma võtsite ka kaasa."

"Minu nimi on Billy," teatas poiss ning tõmbus igaks juhuks ema varju. Ta polnud vanaisa jälle tükk aega näinud ega olnud päris kindel, mida temast oodata. Imelike nimedega juba kutsub.

Muidu rahulik ja tütre saabumise üle rõõmustanud vana Kotkasilm muutus korruga nukraks. Ta seisis hetke lävepakul ja pöördus siis toa poole tagasi.

"Näed, mis sa nüüd tegid," kähvas Tantsiv Tuul oma mehele ning läks isa järel tuppa.

"Mina, mis mina?" tundis Jack ennast puudutatuna, aga kuna keegi tema protesti enam kuulamas ei olnud, astus temagi edasi, poeg tihedalt kannul. Väike Kotkasilm oleks hea meelega küll õue jäänud ja parema puudumisel kasvõi hobuseid uudistanud, kuid pärast veidikest järelemõtlemist tundus ema-isa lähedus turvalisem.

Järgmisel hetkel hindas väike Kotkasilm olukorra ümber. Sees oli hämar, toa keskel seisis suur lavats, millele vanaisa parajasti pikali heitis. Lavatsi ümber põlvitas paar vanameest, kellest üks andunud suurt piipu popsutas. Piip ajas vänget tossu ja kokkuvõttes

ei paistnud kuuetunnine autosõit maale ennast kuskilt otsast ära tasuvat.

"Issi, ma tahan koju," sikutas poiss oma isa varrukast.

"Näed, laps tahab koju," teatas mees Tantsivale Tuulele, kes hetke samuti kahevahel oli, aga siis eneses otsusele jõudis ja pere liikmed õue tagasi lükkas.

"Ei," teatas ta maja ees lühidalt. "See oli minu isa soov ja ta ei ole kõigi nende aastate jooksul meilt kunagi midagi palunud. Vähemasti niipalju võime me teda austada. Kui ta meid siia kutsus, siis peab see tähtis olema."

"Tähtis!"

Jack oleks peaaegu naerma pursanud.

"Kuule ära tee nalja. Misasja, sa usud ka seda suremisejuttu või? Ütle mulle, mismoodi saab üks inimene niimoodi otsustada, et ta täna lihtsalt sureb ära? Mitte ei tee enesetappu, vaid lihtsalt võtab kätte ja sureb?"

"Ma ei tea," vastas Tantsiv Tuul vaikselt. "Eks minge koju, kui tahate, aga mina jään siia."

Ja läinud ta oligi.

Jack kehtas õlgu, istus autosse ja keeras süüte sisse. Väike Kotkasilm istus oma kohale, pani turvavöö kinni ja arutles omaette, kuid ometi valjult: "Kui vanaisa ükskord ära surdud saab, siis me võime teda ju pärast seda uuesti vaatama tulla?"

Jack mõtles hetke ja vastas siis: "Ei, Billy, kui vanaisa ära sureb, siis teda ei ole enam."

"Kohe üldse mitte?"

"Ei, kohe üldse-üldse mitte."

"Ja ta ei helista meile rohkem?"

"Ei, ta ei helista meile rohkem."

Nüüd oli noore Kotkasilma kord mõelda.

- - - - -

"Issi, kas ma võin siia jääda?" küsis ta, kui mõte mõeldud sai.

Jack kehtas õlgu. "Eks sa ise tead. Mina pean homme tööl olema, mul pole aega siin mitu aastat passida. Te emmega jääge, kui tahate."

Turvavöö lahti, uks valla, poiss õue, uks kinni, gaas.

Väike Kotkasilm astus hobuste juurde ja vaatas neid. Ta oli hobuseid näinud koomiksites ja multifilmides, aga mitte kunagi päriselt. Tema kodus, kaugel linnas, neid lihtsalt ei olnud. Poiss imetles natuke aega suuri loomi ning lippas siis tuppä.

Toas valitses segadus.

Vanaisa istus lavatsiserva peal ja kõlgutas jalgu. Piibuga papi seisis nõutult tema kõrval.

"Mis lahti?" küsis Tantsiv Tuul isalt.

"Ma ei saa surra."

"Miks siis? Sa ju helistasid ja ütlesid, et täna on õige päev. Me tulime selle pärast kaugelt siia ja nüüd sa mõtlesid ümber!?"

"Päikeseloojanguni on aega veel küll. Ma pean enne midagi ära tegema."

"Mida?"

Sellele küsimusele vana Kotkasilm vastata ei osanud. Ta istus ja üritas eneses selgusele jõuda, kui äkki kõlas täiskasvanute selja tagant poisihääl.

"Vanaisa, kas hobusega võib sõitma minna?"

Vana mehe nägu lõi selgeks ning ta ajas end lavatsilt üles.

"Muidugi, Kotkasilm!"

Poiss ei tundnud ennast korraga enam üldse imelikult, et vanaisa teda niimoodi kutsus. Ta võttis vanal Kotkasilmal käest kinni ning astus tema järel talli. Vanaisa valis sadula ja andis lapselapsele ratsmed pihku. Poiss lippas tema järel koplisse ja vaatas ammulisui, kui osavalt vana Kotkasilm hobuse rastutamise jaoks valmis sättis. Ta tõstis poisi uhke looma selga ning oli ühe hüppega järel. Tantsiv Tuul ei jõudnud isegi suud paotada, kui Kotkasilmad juba metsa vahele kadusid.

- - - - -

"Vanaisa, mida tähendab surm?" päris poiss, kui nad hobusel jõe ääres puhata ja juua lasid.

"Ega ta väga midagi tähendagi," vastas vanaisa. "See on täpselt samasugune elu nagu see siin, ainult et Parematel Jahimaadel."

"See tähendab, et sa ei kao siis päriselt ära?"

"Ei, muidugi mitte!" vastas vana Kotkasilm naeratades.

"Aga issi ütles ..."

"Sinu issi tahtis öelda, et homseks olen ma juba ära läinud."

"Aga kas ma saan sind vaatama tulla?"

"Ükskord tuled sa kindlasti. Siis, kui on sinu aeg Parematele Jahimaadele minna."

Poiss tahtis küsida, kuna see juhtub, aga sai korraga aru, et vanaisa juba vastas sellele. Siis kui on õige aeg. Ei päevagi varem

ega hiljem. Ta mõtles veel natuke ja küsis hoopis: "Kas mina võin ka omale suremiseks külalisi kutsuda?"

Vana Kotkasilm tõstis poisi sülle ning vaatas talle otse silmi. Ja korruga nägi ta iseennast oma vanaisa süles selsamal päeval, kui esivanemate vaimud valisid välja just talle määratud ande - omaenda surma ette määrata. Ta silitas poisi pead ning lausus: "Jah, väike Kotkasilm, ka sina võid omale külalisi kutsuda."

Enam polnud vaja midagi küsida. Nad istusid jõekaldal ja vaatasid puuvõrade peegeldust vees, kuni laskuv päike nende taha kadus.

"Vanaisa, mul on külm," lausus poiss lõpuks. Vanaisa tõmbas oma pontšo üle pea ja andis noorele Kotkasilmale. Ta tõstis lapselapse hobuse selga, sosistas loomale paar sõna kõrva ning õpetas siis poissi: "Istu rahulikult ja hoia ratsmetest kinni. See hobune teab koduteed une pealt, ta sõidutab su farmi. Ütle farmis emale, kus ma olen, ja kutsu ta siia."

Poiss vaatas vanaisale otsa, kummardas allapoole ja kallistas teda.

"Varsti kohtume, Kotkasilm!" hüüdis vanaisa ning lehvitas üle künka lonkivale hobusele järele.

"Varsti kohtume, Kotkasilm!" hüüdis poiss läbi puudesalu vastu.

Vanaisa istus tagasi kaldapealsele ning pani silmad õnneliku naeratusega kinni. Ta kuulis puulehtede kahinat.

Ja siis loojus päike.